

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2006/54
Karar Sayısı : 2006/47
Karar Günü : 6.4.2006
Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 6.10.2006-26311

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME: Güroymak Sulh Ceza Mahkemesi .

İTİRAZIN KONUSU: 30.3.2005 günlü, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27., 28. ve Geçici 3. maddelerinin, Anayasa'nın 2., 125., 155. ve 157. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Menşe Şehadetnamesi ve Veteriner Sağlık Raporu olmayan hayvanları naklettiği iddiasıyla 3285 sayılı Yasa uyarınca hakkında idari para cezası verilen kişinin, iş bu cezanın iptali istemiyle yapmış olduğu başvuruyu inceleyen Mahkeme, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına vardığından iptalleri için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun;

1) “Başvuru yolu” başlıklı 27. maddesi şöyledir;

“**MADDE 27.-** (1) İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

(2)Mücbir sebebin varlığı dolayısıyla bu sürenin geçirilmiş olması halinde bu sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren en geç yedi gün içinde karara karşı başvuruda bulunulabilir. Bu başvuru, kararın kesinleşmesini engellemez; ancak, mahkeme yerine getirmeyi durdurabilir.

(3) Başvuru, bizzat kanuni temsilci veya avukat tarafından sulh ceza mahkemesine verilecek bir dilekçe ile yapılır. Başvuru dilekçesi, iki nüsha olarak verilir.

(4) Başvuru dilekçesinde, idari yaptırım kararına ilişkin bilgiler, bu karara karşı ileri sürülen deliller açık bir şekilde gösterilir. Dilekçede ayrıca, başvurunun süresinde yapılmasını engelleyen mücbir sebep dayanaklarıyla gösterilir.

(5) İdari yaptırım kararının mahkeme tarafından verilmesi halinde bu madde hükmü uygulanmaz.”

2) “Başvurunun incelenmesi” başlıklı 28. maddesi şöyledir;

“**MADDE 28.-** (1) Başvuru üzerine mahkemece yapılan ön inceleme sonucunda;

a) Yetkili olmadığının anlaşılması halinde dosyanın yetkili sulh ceza mahkemesine gönderilmesine,

b) Başvurunun süresi içinde yapılmadığının, başvuru konusu idarî yaptırım kararının sulh ceza mahkemesinde incelenilecek kararlardan olmadığının veya başvuranın buna hakkı bulunmadığının anlaşılması halinde, bu nedenlerle başvurunun reddine,

c) (a) ve (b) bentlerinde sayılan nedenlerin bulunmaması halinde başvurunun usulden kabulüne,

Karar verilir.

(2) Başvurunun usulden kabulü halinde mahkeme dilekçenin bir örneğini ilgili kamu kurum ve kuruluşuna tebliğ eder.

(3) İlgili kamu kurum ve kuruluşu, başvuru dilekçesinin tebliği tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde mahkemeye cevap verir. Başvuru konusu idarî yaptırıma ilişkin işlem dosyasının tamamının bir örneği, cevap dilekçesi ile birlikte mahkemeye verilir. Mahkeme, işlem dosyasının aslını da ilgili kamu kurum ve kuruluşundan isteyebilir. Cevap dilekçesi, idarî yaptırım kararına karşı başvuruda bulunan kişi sayısından bir fazla nüsha olarak verilir.

(4) Mahkeme, başvuruda bulunan kişilere cevap dilekçesinin bir örneğini tebliğ eder; talep üzerine veya re'sen tarafları çağırarak belli bir gün ve saatte dinleyebilir. Dinleme için belirlenen günle tebligatın yapılacağı gün arasında en az bir haftalık zaman olmasına dikkat edilir. Dinleme sırasında taraflar veya avukatları hazır bulunur. Mazeretsiz olarak hazır bulunmama, yokluklarında karar verilmesine engel değildir. Bu husus, tebligat yazısında açıkça belirtilir.

(5) Ceza Muhakemesi Kanununun tanıklığa, bilirkişi incelemesine ve keşfe ilişkin hükümleri, bu başvuru ile ilgili olarak da uygulanır.

(6) Dinlemede sırasıyla; hazır bulunan başvuru sahibi ve avukatı, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun temsilcisi, varsa tanıklar dinlenir, bilirkişi raporu okunur, diğer deliller ortaya konulur.

(7) Mahkeme, ilgilileri dinledikten ve bütün delilleri ortaya koyduktan sonra aleyhinde idarî yaptırım kararı verilen ve hazır bulunan tarafa son sözünü sorar. Son söz hakkı, aleyhinde idarî yaptırım kararı verilen tarafın kanunî temsilcisi veya avukatı tarafından da kullanılabilir. Mahkeme son kararını hazır bulunan tarafların huzurunda açıklar.

(8) Mahkeme, son karar olarak idarî yaptırım kararının;

a) Hukuka uygun olması nedeniyle, “başvurunun reddine”,

b) Hukuka aykırı olması nedeniyle, “idarî yaptırım kararının kaldırılmasına”,

Karar verir.

(9) İki bin Türk Lirası dahil idarî para cezalarına karşı başvuru üzerine verilen kararlar kesindir.”

3) Geçici Madde 3 şöyledir;

“**GEÇİCİ MADDE 3.-** (1) Daha önce verilmiş olan idarî para cezasına ilişkin kararlara karşı henüz iptal davası açılmamış olmakla birlikte dava açma süresinin geçmemiş olması halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde 27 nci madde hükümlerine göre sulh ceza mahkemesine başvuruda bulunulabilir.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru gerekçesinde Anayasa'nın 2., 125., 155. ve 157. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince 6.4.2006 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural konusu incelenmiştir.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, mahkemeler bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları yasa ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve görevine giren bir dava bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

5326 sayılı Yasa'nın 27. maddesinin (1) numaralı fıkrası dışındaki kuralları Mahkeme'ye başvuru ile ilgili kimi durumları düzenlemekte olup, bu kuralların Mahkeme'nin elindeki davada uygulanma olanağı bulunmamaktadır.

Yasa'nın Geçici 3. maddesinde, daha önce verilmiş olup 5326 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihte henüz iptal davası açılmamış ve dava açma süresi de dolmamış olan idari para cezasına ilişkin kararlara karşı başvuru yolunun sulh ceza mahkemesi olduğu belirtilmektedir.. Ancak başvuran Mahkeme'nin bakmakta olduğu dava, 19.10.2005 tarihinde işlendiği iddia olunan kabahat nedeniyle verilmiş idari para cezasına ilişkin bulunmaktadır.

Bu nedenlerle, 30.3.2005 günlü, 5326 sayılı “Kabahatler Kanunu”nun 27. maddesinin (1) numaralı fıkrası dışında kalan bölümü ile Geçici 3. maddesinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu kurallara ilişkin başvurun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

Dosyada eksiklik bulunmadığından 30.3.2005 günlü, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin (1) numaralı fıkrası ve 28. maddesinin esasının incelenmesine,

Mehmet ERTEN ve Fettah OTO'nun “Başvurunun, Başvuran Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiği” yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında idarenin kamu gücünü kullanarak verdiği idari yaptırım kararlarına karşı yapılan başvurularda, uyuşmazlığın çözümünün, idari yargı yerine itiraz konusu kurallarla adli yargıya bırakılmasının Anayasa'nın 2., 125., 155. ve 157. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5326 sayılı Yasa'nın itiraz konusu 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı başvuru yeri ve süresi, 28. maddesinde ise başvurunun incelenme yöntemi belirtilmektedir.

Anılan Yasa'nın İkinci Kısımında “Çeşitli kabahatler” başlığı altında düzenlenen fiilleri, ağırlıklı olarak 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 526. ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan kabahatler oluşturmaktadır. Ayrıca, çeşitli yasalarda yer alan ve yaptırımı hafif hapis yada hafif para cezası veya her ikisi olan fiiller, 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 7. maddesiyle idari para cezasına dönüştürülmüşlerdir. Uygulanacak yaptırımın yasa ile “idari” para cezasına dönüştürülmesinin bu tür yaptırım uygulanacak eylemlerin gerçekte ceza hukuku alanına giren suç olma özelliklerini etkilemeyeceği açıktır.

5326 sayılı Yasa'nın 3. maddesi 1.3.2006 günlü, E. 2005/108, K.2006/35 sayılı kararla iptal edilmiş, iptal hükmünün kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi uygun bulunmuştur. Anılan karardaki bu maddeye ilişkin iptal gerekçesi doğrultusunda, cezaî karakteri ağır basan eylemler açısından verilen idari para cezası ve/veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımlarına karşı başvurunun sulh ceza mahkemesince Yasa'da belirtilen usule göre incelenmesinde Anayasanın 2., 125. ve 155. maddelerine aykırılık bulunmamaktadır. İtirazın reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 157. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

Mehmet ERTEN bu karara farklı gerekçe ile katılmış; Osman Alifeyyaz PAKSÜT ise, “5326 sayılı Yasa'nın (1) numaralı fıkrasının iptali gerektiği” düşüncesiyle bu kural yönünden katılmamıştır.

VI- SONUÇ

30.3.2005 günlü, 5326 sayılı “Kabahatler Kanunu”nun;

A- 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

Esas Sayısı : 2006/54
Karar Sayısı : 2006/47

B- 28. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,
OYBİRLİĞİYLE,

6.4.2006 gününde karar verildi.

Başkanvekili

Haşim KILIÇ

Üye

Sacit ADALI

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

Cafer ŞAT

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Ali GÜZEL

Üye

Fettah OTO

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY YAZISI

Güroymak İlçesi Sulh Ceza Mahkemesi'nde dava konusu edilen olayda; menşe şahadetnamesiz ve veteriner sağlık raporsuz olup menşesinde salgın hastalık olmadığı tespit edilen hayvanların nakledilmesi nedeniyle, 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu'nun 47/1(b) maddesine göre Kaymakamlık tarafından davacıya idari para cezası ile aynı Kanunun 47(f) maddesi uyarınca taşımada kullanılan aracın üç ay süreyle trafikten men edilmesi cezası verilmiştir.

Dosyada bulunan ceza kararında, yukarıda anılan Kanunun ilgili hükümlerine göre bu cezaya karşı hangi idare mahkemesine itiraz edilebileceği ve itiraz süresi gösterilmiştir. 27.10.2005 tarihinde davacıya tebliğ edilen bu cezaya karşı davacı vekili tarafından 1.11.2005 tarihinde ceza kararında gösterilen yetkili idare mahkemesi yerine, hayvan nakli olayının gerçekleştiği Güroymak İlçesi Sulh Ceza Hakimliği'ne dava açılmıştır. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine göre açılan bu davada, Mahkeme, Kanun'un 27. ve 28. maddeler ile geçici 3. maddesinin davada uygulanacak kural olduğuna, ancak bu yasa hükümlerinin Anayasa'nın 2., 125., 155. ve 157. maddelerine aykırı bulunması nedeniyle Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yolu ile başvurulmasına; aracın trafikten men edilmesi ile ilgili olarak da, bu ceza, ilgili kanunlarda yer alan diğer idari tedbir niteliğinde olduğundan başvurunun bu kısmının incelenmesinin idari yargının görev alanı içinde olduğuna karar vermiştir.

Kanun'un, kabahatler karşılığında uygulanacak idari yaptırımlara başvuru yolunu düzenleyen 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği öngörülmüştür. Kanunun bu hükmü ile 3. maddesinde düzenlenen, bu kanunun genel hükümleri diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanır biçimindeki hükmünden, diğer kanunlarda yer alan ve karşılığında idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım bulunan kabahatler hakkında, Kabahatler Kanunu'nun genel hükümlerinin uygulanabileceği anlaşılmaktadır. Nitekim, Kabahatler Kanunu'nun 19. maddesinde karşılığında bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi, işyerinin kapatılması, ruhsat veya ehliyetin geri alınması, kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda Kabahatler Kanunu hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyaya kadar saklı tutulacağının ifade edilmesi de bu durumu doğrulamaktadır.

Dava konusu olayda ise idari para cezası ile birlikte hayvan naklinde kullanılan aracın üç ay süreyle trafikten men edilmesine karar alındığı görülmektedir. Kararda yer alan idari yaptırımlardan birisi de aracın trafikten alıkonulmasına ilişkindir. Bu tür idari yaptırım içeren diğer kanunlardaki kabahatlerle ilgili hükümlerde, Kabahatler Kanunu hükümlerine uygun değişiklik yapılmıyaya kadar yürürlükleri devam edeceği gibi, sulh ceza mahkemesini yetkili kılan 27. maddede trafikten alıkonulmayı kapsayan idari bir yaptırıma da yer verilmemiştir. Buna göre, trafikten alıkonulmaya ilişkin idari tedbiri de içeren olaya Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanmasına devam edileceğinden, Kabahatler Kanunu'nun uygulanmasına olanak bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla 28. maddesinin olayda uygulanacak kurallar olmadığından, Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle itirazın reddine, karar verilmesi gerektiği görüşüyle çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Fettah OTO

KARŞIOY YAZISI

5326 sayılı Yasa'nın 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki itirazın reddine ilişkin çoğunluk görüşüne, aşağıdaki nedenlerle katılmıyorum.

Ceza hukukunda, kişinin kendisi hakkındaki suçlamadan haberdar olması, savunmasını yapması ve cezanın, ondan sonra verilmesi, temel ilkedir. İdare tarafından, kamu düzeninin korunması, kişilerin mevzuata uymalarının sağlanması amacıyla uygulanan yaptırımlarda ise ceza hukukunun bu temel kuralı, devlet ve toplum hayatının mahiyeti icabı geçerli olmamakta; kişi, çoğu kez haberi olmadan yaptırıma uğramakta, ancak buna itiraz edebilmektedir. Bu itiraz imkanının güvencesi, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğunu belirten, Anayasa'nın 125. maddesi ve yargı yeri de idari yargıdır.

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 526. ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan fiillerin, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun İkinci Kısım'ında “Çeşitli kabahatler” başlığı altında yeniden düzenlenmesi ve bunlara idari para cezası verilmesinin öngörülmesi ile, bu eylemler artık ceza hukukunun kapsamı dışına çıkartılmış olmaktadır. Zira yaptırımın uygulanmasındaki yöntem, ceza hukuku ilkelerine değil idare hukuku ilkelerine göre düzenlenmektedir. Kabahat sayılan eylemlerde bulunan kişilere yaptırım uygulanmadan, yani idari para cezası verilmeden önce hakim huzurunda savunma olanağı tanınmaması ve idari işlem niteliğinde para cezası kesilmesi, çoğunluk kararında belirtildiğinin aksine, eylemlerin cezai niteliğinin tamamen ortadan kalktığını göstermektedir.

Ceza değil idari işlem niteliğinde olan idari yaptırımların, Türk hukuk sisteminin kökleşmiş kurumları ve Anayasa kuralları gereğince, idari yargı denetimine tabi olması gerekir. Adli yargının görev alanını, idari yargı aleyhine genişleten, idari para cezalarına karşı itirazların ceza mahkemesince incelenmesini öngören yasa kuralı, Anayasa'nın 2., 125. ve 155. maddelerine aykırıdır. Bu nedenle iptali gerekir.

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT